Obsah

OBECNÁ PATOLOGIE

Úvod *(B. Bednář)* 13
Vymezení patologie 13
Rozdělení patologie 14
Změny poškozené buňky . . 14
Základní pojmy 19

I. Regresívní a metabolické změny

1. Smrt *(J. Plank)* 22
2. Nekróza *(J. Plank)* . . . 24
3. Atrofie *(M. Elleder)* . . . 29
4. Dystrofie *(M. Elleder)* . . 32
Poruchy metabolismu bílkovin 33
Poruchy metabolismu tuků . 44
Poruchy metabolismu glycidů 50
Poruchy metabolismu vody . 52
Poruchy metabolismu minerálů 54
Poruchy pomocných mechanismů metabolismu . . . 56
5. Pigmentace *(M. Elleder a A. Stejskalová)* 60
Pigmenty autogenní . . . 61
Pigmenty hematogenní . . 64
Pigmenty exogenní . . . 71

II. Poruchy oběhu krve a lymfy

1. Celkové poruchy krevního oběhu *(J. Dobiáš)* . . . 78
2. Místní poruchy krevního oběhu *(A. Stejskalová)* . . . 86
3. Poruchy koloběhu lymfy *(A. Stejskalová)* 97

III. Zánět *(B. Bednář)* 98

1. Úvod 98
2. Mikroskopické projevy zánětu 99
Alterace 99
Exsudace a infiltrace . . 99
Proliferace 103
Imunitní reakce 105
3. Makroskopické projevy zánětu 105
4. Formy zánětu 106
5. Zánět alterativní 106
6. Zánět exsudativní . . . 107
A. Zánět serózní . . . 108
B. Zánět nehnisavý . . 111
C. Zánět hnisavý . . . 112
D. Zánět fibrinózní . . 116
E. Zánět gangrenózní . . 121
7. Zánět proliferativní . . . 122
8. Zánět specifický 123
Tuberkulóza 123
Syfilis 128
Lepra 130
Infekční sklerom 131
Granulomatózní poradenitidy 132

IV. Progresívní změny *(J. Stejskal)*

1. Regenerace 133
2. Reparace 134
3. Hypertrofie a hyperplazie . 138
4. Metaplazie 139
5. Adaptace 140

V. Celkové úchylky vzrůstu

(B. Bednář) 141

VI. Teratologie *(B. Bednář)* . . 143

VII. Onkologie *(B. Bednář)* . . . 146

Pseudotumory, nádory nepravé 146
1. Hyperplazie 146
2. Cysty 147
3. Ukládání patologického materiálu 148
4. Zánětlivý pseudotumor . . 148
5. Poruchy embryonálního vývoje tkáně 148
Základní vlastnosti nádorů . . 148
1. Nádory mesenchymové . . 155
Fibrom 155
Myxom 156
Lipom 157
Chondrom 159
Chordom 160
Osteom 161
Synovialom 161
Hemangiom 162
Lymfangiom 164
Leiomyom 165
Rabdomyom 166
Hemoblastomy a hemoblastózy (leukémie) 167
Benigní hemoblastomy . . 176

Nediferencovaný sarkom . . 177
2. Nádory epitelové 178
3. Nádory neuroektodermové . 186
4. Nádory smíšené, germinální a teratom 191
5. Choriokarcinom 194
6. Mezoteliom 195

VIII. Etiologická patologie . . . 196

1. Fyzikální příčiny *(M. Vorreith)* 196
2. Chemické příčiny *(M. Vorreith)* 200
3. Poruchy výživy 201
4. Infekce bakteriální *(M. Vorreith)* 203
Celková infekce 203
Kokové infekce 205
Neisseriové infekce . . . 208
Kolibacilární a podobné infekce 209
Salmonelové a jiné střevní infekce a toxikózy . . . 209
Hemofilové a blízké infekce 212
Pasteurelózy a blízké infekce 213
Brucelózy a jiné vzácnější zoonózy 214
Korynebakteriální infekce . 214
Toxoinfekce sporulujícími anaeroby 215
Nespecifické spirochetózy . 216
Aktinomykóza 216
5. Mykózy *(M. Vorreith)* . . 217
6. Mycoplasmatales *(A. Jirásek)* 220
7. Ricketsiózy *(A. Jirásek)* . . 220
8. Chlamydiózy 221
9. Virózy *(A. Jirásek)* . . . 222
10. Paraziti *(A. Jirásek)* . . . 229
Protozoární onemocnění . . 230
Onemocnění vyvolaná červy 232
Onemocnění vyvolaná členovci 233
11. Poruchy imunitních reakcí *(M. Brozman)* 233
Imunitní nedostatečnost . . 236
Alergie 237
Autoimunní onemocnění . . 238
Transplantace 240

SPECIÁLNÍ SYSTÉMOVÁ PATOLOGIE

I. Oběhové ústrojí *(J. Dobiáš)* . . 243

1. Srdce 243
Malformace srdce 243
Poruchy vývoje srdečních přepážek 243
Transpozice velkých cév . . 246
Patologický obsah perikardu 246
Pericarditis 248
Nádory perikardu . . . 250
Endocarditis 251
Vitium cordis 255
Nádory endokardu . . . 257
Ischémie myokardu . . . 258
Myocarditis 263
Změny tvaru a velikosti srdce 265
Nádory myokardu . . . 267
2. Arterie 268
Malformace 268
Dystrofické změny tepen . . 268
Arteriitidy 274
Aneurysmata 278
3. Vény 279
Trombóza 279
Flebitida 281
Flebektázie 282
Nádory 283
4. Lymfatické cévy 283

II. Krevní ústrojí *(B. Bednář)* . . 285

1. Krev a kostní dřeň . . . 285
Anémie 285
A. Anémie posthemoragické 285
B. Anémie hemolytické . 286
C. Anémie metabolicky podmíněné 289
D. Anémie aplastické . . 291
E. Anémie splenické . . 292
Polycytémie 292
Erytrózy 293
Agranulocytózy a lymfoftizy 293
Leukoplastické hyperplazie . 294
Leukózy 295
A. Myelózy 295
B. Lymfadenózy . . . 298
C. Histiocytózy, retikulózy, retikuloendoteliózy . . 299
Trombocytopenie 300
Trombocytémie 300
Trombocytární hemoblastózy 300
2. Slezina 301
Poruchy koloběhu krve . . 301
Zánětlivý tumor sleziny . . 302
Nádory 303
3. Lymfatické uzliny . . . 303
Zánět 303
Nádory 307
4. Tymus 308
Regresívní změny . . . 308
Hyperplazie 309
Nádory 309

III. Dýchací ústrojí 311

1. Nos a paranazální dutiny *(P. Miřejovský)* 311
2. Hrtan a průdušnice *(P. Miřejovský)* 312
Záněty 312
Nádory laryngu 313
3. Bronchy *(P. Miřejovský)* . 314
Bronchitis 314
Změny průsvitů bronchů . 317
Nádory bronchů 319
4. Plíce *(J. Dobiáš)* 319

Poruchy vzdušnosti . . . 319
Poruchy plicní cirkulace . . 324
Záněty 328
Povrchové záněty plic . . 329
Intersticiální pneumonie . . 334
Tuberkulóza plic 341
Nádory plic 345
5. Pleura (*J. Dobiáš*) . . . 347
Změny obsahu pleurální dutiny 347
Pleuritis 348
Nádory pleury 349

IV. Trávicí ústrojí 351

1. Dutina ústní (*B. Bednář*) . 351
Malformace 351
Regresívní změny . . . 351
Stomatitis 351
Nádory 354
2. Zuby (*B. Bednář*) 355
Zubní kaz, caries dentium . 355
Pulpitis 356
Periodontitis 356
Parodontóza 358
Odontogenní nádory . . . 358
3. Slinné žlázy (*B. Bednář*) . . 360
Sialoadenózy 360
Sialoadenitis 360
Cysty 362
Nádory slinných žláz . . . 362
4. Hltan a tonzily (*B. Bednář*) 364
Angína a jiné záněty . . . 364
Nádory 366
5. Jícen (*B. Bednář*) 367
6. Žaludek (*B. Bednář*) . . . 369
Poruchy cirkulace . . . 370
Ulcus pepticum 370
Zánět žaludku 373
Nádory žaludku 375
7. Střevo (*M. Brozman*) . . . 378
Malformace 378
Poruchy cirkulace . . . 379
Záněty 379
Malabsorpční syndrom . . 385
Získané změny polohy a průsvitu střeva 387
Nádory střeva 390
8. Peritoneum (*P. Bilčík*) . . 392
Patologický obsah dutiny břišní 392
Peritonitis 393
Hernie 395
Nádory peritonea 398
9. Játra (*B. Bednář*) . . . 399
Regresívní změny . . . 399
Zánět jater (hepatitis) . . 402
Cirhóza jater 407
Nádory jater 412
10. Žlučník a žlučovody (*P. Bilčík*) 413
Zánět 413
Žlučové kameny, cholelithiasis 414
Nádory žlučových cest . . 416
11. Pankreas (*M. Brozman*) . . 417
Vývojové úchylky . . . 417
Regresívní změny . . . 418
Pancreatitis 420
Nádory 420

V. Močové ústrojí (*J. Stejskal* a *A. Stejskalová*) 422

1. Ledviny 422
Malformace 423
Oběhové poruchy . . . 424
Nefritis 428
Nefrózy 440
Hydronefróza 444
Nádory 446
2. Vývodné cesty močové . . 447
Malformace 447
Litiáza 447
Záněty 448
Změny tvaru a kontinuity . 450
Nádory 450

VI. Pohlavní ústrojí 452

Poruchy rozlišení pohlaví — intersexualita (*K. Motlík*) . 452
A. Pohlavní ústrojí muže (*K. Motlík*) 455
1. Penis a skrotum 455
2. Varle a nadvarle 456
3. Obaly varlete 459
4. Prostata 459
B. Pohlavní ústrojí ženy (*M. Zavadil* a *K. Motlík*) . 462
1. Ovarium 462
2. Tuba uterina 471
3. Děloha 471
4. Vulva 477
5. Vagína 478
6. Patologie těhotenství . . . 479
7. Mléčná žláza 484

VII. Neuropatologie (*A. Jirásek*) . 490

1. Obecná neuropatologie . . 490
2. Malformace 493
3. Traumata 495
Otevřená poranění kraniocerebrální 495
Krytá poranění kraniocerebrální 495
Trauma míchy a nervů . . 497
4. Poruchy krevního oběhu . 497
Venostáza 497
Ischémie 498
Hemoragie extracerebrální . 500
Hemoragie mozková . . . 502
Nejčastější onemocnění cév CNS 504
5. Poruchy mozkomíšního a tkáňového moku 506
Hydrocefalus 506
Edém mozku 507

6. Poruchy metabolismu . . 509
Neuronální proteodystrofie (encefalopatie) 509
Glioneuronální proteodystrofie (transportní) 510
Gliovazální proteodystrofie . 511
Poruchy metabolismu lipidů 514
Poruchy metabolismu glycidů 517
7. Komplexní poruchy metabolismu CNS a atrofie . . . 518
Pigmentace 518
Axonální atrofie 518
A. Celuloproximální atrofie 518
B. Celulodistální atrofie . . 519
Senilní syneretické poruchy metabolismu 521
8. Zánět 523
1. Pachymeningitis . . . 523
2. Leptomeningitis . . . 523
3. Encefalitis 526
A. Hnisavé encefalitidy . 526
B. Nehnisavé encefalitidy 528
C. Specifické a granulomatózní encefalitidy . . 534
4. Myelitis 535
5. Neuritis 535
9. Parazitární poruchy . . . 536
10. Hypertrofie a hyperplazie . 537
11. Nádory 537
Nádory mozkových obalů . 538
Nádory mozku 539
Nádory míchy a nádory míchu tísnící 544

VIII. Pohybové ústrojí 545

1. Svaly *(A. Jirásek)* . . . 545
Metabolické změny . . . 545
Atrofie 546
Poruchy cirkulace . . . 549
Myositis 549
Nádory 551
2. Kosti *(V. Pazderka)* . . . 551
Vrozené malformace . . . 552
Osteochondrodysplazie a dysostózy 554
Dysostózy 557
Nekróza 557
Atrofie 558
Dystrofie (dekalcifikační procesy, achalikózy, osteopatie) 559
Fraktury a jejich hojení . .
Zánět kosti (ostitis, osteomyelitis, osteoperiostitis) . . . 562
Kostní cysty 564
Hypertrofie a nádory . . 567
3. Klouby *(V. Pazderka)* . . 567
Vrozené malformace . . . 573
Atrofie 574
Dystrofie 574
Traumata 574
Deformity páteře 575
Arthritis 577
Nádory 577
4. Šlachy, fascie a pouzdra šlachová *(V. Pazderka)* . . . 581
Dystrofie 582
Zánět 582
Nádory 582
5. Hlenové váčky (bursae mucosae) *(V. Pazderka)* . . . 584

IX. Endokrinní systém *(K. Motlík)* . 585

1. Hypofýza a hypotalamus . . 586
Nenádorové změny . . . 586
Nádory 586
Hypofyzární syndromy . . 588
2. Nadledviny 590
Vrozené malformace nadledvin 593
Nespecifické reakce kůry nadledvin 593
Regresivní a oběhové změny kůry nadledvin 593
Záněty nadledvin 594
Hyperplazie a nádory kůry nadledvin 595
Nadledvinové korové syndromy 595
3. Štítná žláza — tyreoidea . . 597
Kongenitální malformace . 600
Regresivní a oběhové změny štítné žlázy 601
Záněty štítné žlázy . . . 601
Hyperplazie a nádory štítné žlázy 601
Tyreoidální syndromy . . 603
4. Příštítná tělíska — paratyreoidea 609
Paratyreoidální syndromy . 611
5. Langerhansovy ostrůvky . . 611
Inzulární syndromy . . . 613
6. Periferní endokrinní systémy (PES) 615
PES syndromy 617
7. Epiphysis cerebri, glandula pinealis 621

X. Kůže *(B. Bednář)* 622

1. Regresivní změny . . . 623
Nekróza 623
Atrofie a jiné poruchy metabolismu bílkovin 623
Poruchy metabolismu mukosubstancí 623
2. Poruchy cirkulace . . . 624
3. Zánět 625
1. Puchýřnaté dermatitidy . 625
2. Intersticiální dermatitidy nehnisavé 625
3. Dermatitidy s poruchami rohovění 627
4. Dermatitidy se změnami vaziva 628
5. Nehnisavé záněty folikulů a hyperkeratózy . . 629
6. Dermatomykózy . . . 630
7. Hnisavé dermatitidy . . 630
8. Nekrotizující a ulcerózní dermatitidy 632

9. Dermatitidy s primární cévní složkou 632
10. Granulomatózní a specifické záněty kůže . . 634
4. Hyperplastické a nádorovité procesy 635
Hyperkeratózy 635
Papilomatózy s akantózou . 636
Pseudoepiteliomatózní hyperplazie a jiné prekancerózy . 637
5. Nádory 638
Nádory epidermis . . . 638
Trichoepitelové nádory . . 639
Nádory kožních žláz . . . 639
Mezenchymové nádory . . 640
Naevi (névy) 643
6. Cysty 644

XI. Smyslová ústrojí *(P. Miřejovský)* 645

1. Oko 645
Palpebra 645
Konjunktiva 645
Cornea 646
Uvea 646
Lens crystallina 647
Retina 647
Fasciculus opticus . . . 648
Orbita 648
2. Ucho 648
Zevní ucho 648
Střední ucho 649
Vnitřní ucho 650

XII. Patologie novorozence *(J. Plank)* 651

1. Mors praenatalis 651
2. Mors neonatalis 651

Doplňková literatura 657

Rejstřík 658